

15/8/2012

נושאונט מס' 23

דבר העורך

שלום לכם,

בגיליון זה של נושאונט תוכלו לקרוא את מאמרו של **ד"ר אלי מועלם** על פריטים שאינם ראויים לתצוגה תימאטית. אלי פרסם לא מכבר בנושאון מאמר המפרט כיצד ניתן להרחיב אוסף תימאטי מעבר לבולים בלבד, ומאמר זה נועד להשלים את התמונה. אם המאמר הראשון עסק בפריטי איסוף הרצויים ומותרים בתצוגה תחרותית, הרי שהמאמר הנוכחי עוסק בפריטים שאין להציג אותם אך בהחלט ניתן לאסוף אותם.

המאמר השני בגיליון, מאת **יוסי חרש**, ראוי לתשומת לב מיוחדת. מלבד ההיבט התימאטי, המכוסה בו באופן מלא, ראוי לשים לב לפריטים הבולאים המלווים את המאמר. מלבד הגיוון הרב בסוג הפריטים כדאי לשים לב למחקר והידע הבולאי הכלול בתיאור שלהם.

בסוף מאי תיערך בתל אביב תערוכת בולים לאומית בהשתתפות בינלאומית – מתכונת שכבר הפכה למסורת ארוכת שנים. הפעם ישתתפו בתערוכה ארצות הברית, יפן, סינגפור וקפריסין. זה יהיה ללא ספק האירוע הבולאי החשוב ביותר בשנת 2013.

ועד איל"ת נערך לתערוכה, ואנו מתכננים לערוך באחד מימי התערוכה את "יום התימאטיקה". הכוונה היא לקיים מספר הרצאות בנושאים הקשורים לתימאטיקה וכן את האסיפה השנתית של האגודה. אם יתאפשר הדבר נשתדל גם לקיים מכירה פומבית באותו מעמד. גולת הכותרת המתוכננת של יום התימאטיקה תהיה סיור מודרך בתצוגות התיאמטיות, כדי שנוכל כולנו לעמוד על הרעיונות הטובים הכלולים בהן ולעיתים אף ללמוד מהשגיאות שהשתרבבו אליהן. כולנו תקווה כי בעזרת סיועו של מנכ"ל התאחדות בולאי ישראל, חברנו **טיבי יניב**, יוכל רעיון זה לצאת אל הפועל, ולא יפול בשל קשיים טכניים שונים.

בעוד כחודש וחצי יצא לאור הגליון הבא של נושאון, אשר יוקדש להיבטים שונים של גיאוגרפיה. הגליונות הבאים יוקדשו (לאו דווקא בסדר זה) לחלל, העולם העתיק, מדינות ומדינאים וכלכלה. כרגיל, נשמח לקבל מכם מאמרים לפרסום בנושאים אלו.

קיץ חמים ונעים לכולם,
יורם

פריטים שאינם ראויים לתצוגה נושאית ד"ר אלי מועלם

במאמרי הקודם "כיצד ארחיב את האוסף הנושאי שלי?" ("נושאון" 101, אפריל-יוני 2012) הצגתי פריטים שונים מאוסף בולי הקופים ומוצא האדם שלי ובחלק מהמקרים התייחסתי לשילובם בתצוגת בולים נושאית. במאמר זה, אני רוצה להציג פריטים נוספים, חלקם מהאוסף שלי, שהצגתם בתצוגת בולים נושאית אינה מותרת כלל אך רבים אוספים אותם "למגירה" בלבד.

אקדים ואומר: אינני שופט בתערוכות בולים ואף אין לי יומרות להציג את עצמי ככזה. הניקוד לו זכיתי בתצוגת הבולים ירושלים 2010, מעיד שעוד רבה המלאכה לפני ויש לי עוד הרבה מה ללמוד על הכנת אוסף לתצוגה. במאמר זה אתמקד בכללי תצוגה מוכרים ומוסכמים על הרוב ושכמעט אין עליהם ויכוח. בכל זאת, אשמח לקבל ולשמוע כל הערה, תיקון או השגה על דברי שלהלן ואשמח לתקנם, לעדכנם או לשנותם.

פריטי דואר עם איור פרטי

איור פרטי (כזה שלא הודפס על ידי הדואר) המופיע על גבי פריט דוארי אינו ראוי להיכלל בתצוגה תימאטית. בתצוגה שלי בנושא הראמאיאנה הצגתי גלויה בה האיור היה חשוב לי, שכן הוא מתאר את **הנומן** האל-הקוף. איור זה הוא פרטי, ונעשה על ידי בתי-מסחר שאימצו את הנומן כסמל שלהם – סמל היושר והנאמנות. למרות היות הגלויה נדירה, היא אסורה לתצוגה. השופטים העירו לי על כך והורידו ניקוד בהתאם. אגב, יש לשים לב לכך שמדובר בגלויה (עליה מודבק בול) ולא בדבר בולים (גלויה עליה מודפס "בול").

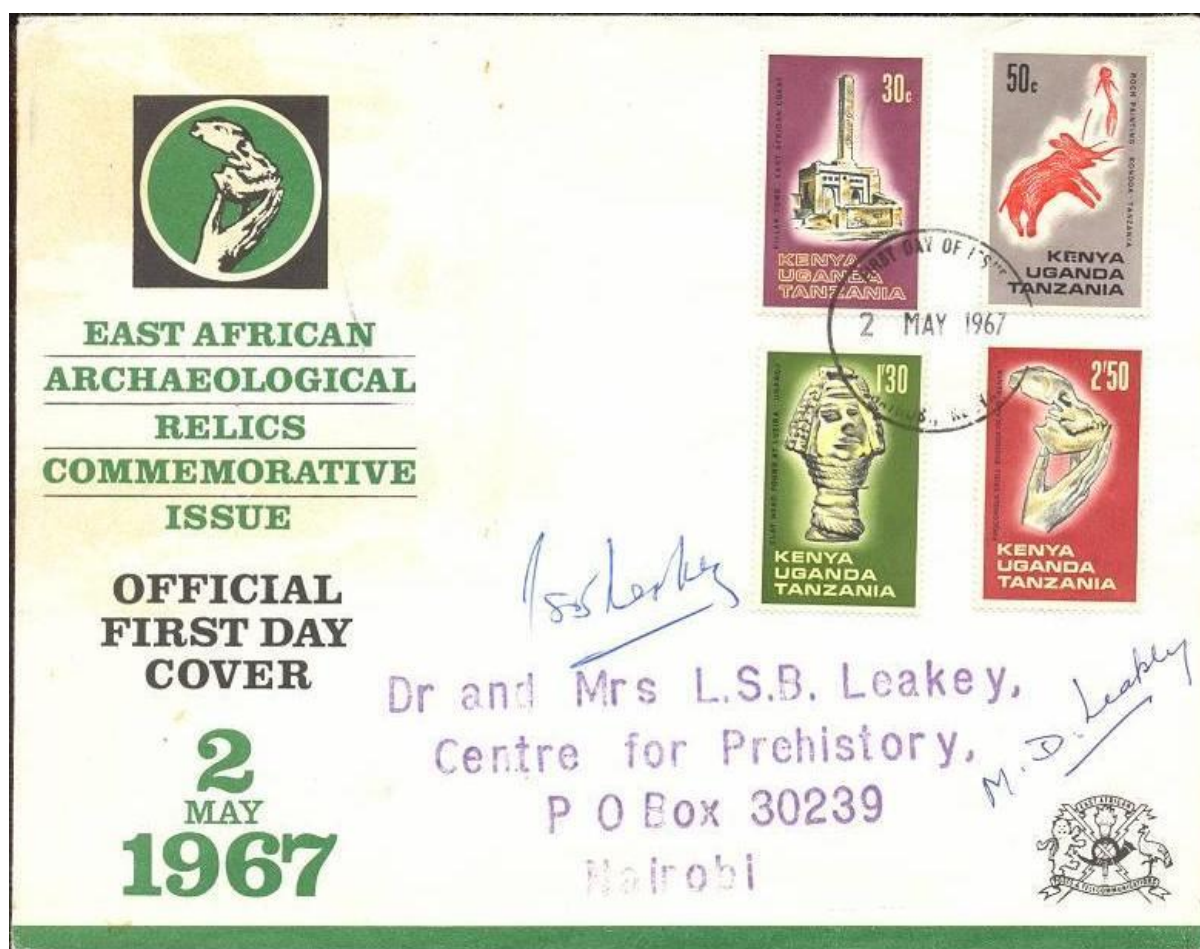

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

אוטוגרפים על פריט דוארי

רבים מאיתנו אוהבים לאסוף אוטוגרפים על פריטים בולאים כמו מעטפת יום ההופעה שהונפקה לכבוד חתן פרס נובל עם חתימתו האישית. למרות נדירות הפריט והיותו "קורץ" אין להציגו תהיה נדירותו אשר תהיה.

המעטפה המצורפת מתארת ממצאים פרהיסטוריים ממזרח אפריקה, ביניהם גולגולת הפרוקונסול המפורסמת המתוארת בבול ובאיור הצדדי שנמצאה על ידי זוג האנתרופולוגים המפורסם **ליקי**. מישהו טרח והחתים את שני בני הזוג על המעטפה ויצר פריט נדיר. למרות זאת, לא ניתן להציג מעטפה זו באוסף "מוצא האדם" אם חתימות בני הזוג הן הדבר אותו המציג רוצה להראות מכיוון והן פרטיות ולא דואריות. אני רכשתי את המעטפה רק בגלל התעניינותי בעבודת בני הזוג וביודעי שהאוטוגרפים אינם ראויים לתצוגה בפני עצמם.

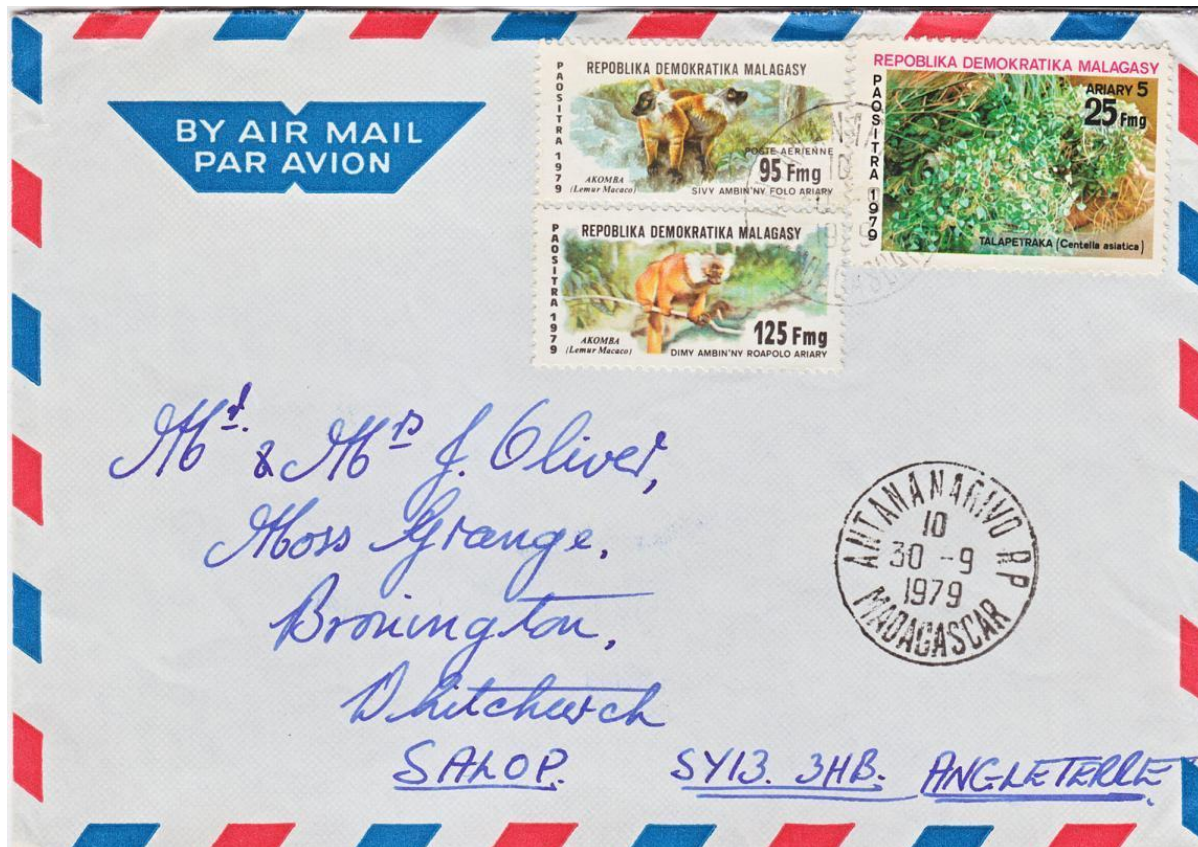
מעטפות שנשלחו בדואר

כפי שציינתי במאמרי הקודם, אני אוסף מעטפות שנשלחו בדואר המבילות בבולי קופים מכיוון ואני אוהב לראות את הבול "עושה את עבודתו". בכל זאת, למרות שמספר פריטים מסוג זה נדירים ויקרים, אין להציגם בתצוגה נושאית אם המעטפה לא תורמת לפיתוח הנושא. במקרה זה עדיף להציג את הבול עצמו. המקרים בהם מותר ורצוי להציג מעטפה בשלמותה הם כאשר יש עליה חותמות ואיורים דואריים התורמים לפיתוח הנושא.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

בתמונה המצורפת מעטפה ממדגסקר המבוללת בשני בולי קופי למור הייחודיים למדינה זו. המעטפה נחמדה מאוד, אולם בבואי להציג היא תישאר במגירה, משום שהיא אינה תורמת לפיתוח הנושא. בתצוגה אשתמש בבולים בלבד.

תוויות סינדרלה

תוויות סינדרלה הן תוויות המונפקות על ידי ארגונים, מוסדות או חברות מסחריות הנראות כמו בולי דואר אך אינן כאלו. להנפקת תוויות אלו מטרות שונות כמו פרסומת, איסוף תרומות, תעמולה, משחק ועוד. בולי הקרן הקיימת לישראל, למשל, הן תוויות סינדרלה המונפקות לצורך תעמולה וגיוס תרומות לארגון. למרות שתוויות הסינדרלה חוקיות לחלוטין, אין להציג בתערוכת בולים בשל היותן לא דואריות. אני מציג כאן שתי תוויות סינדרלה שהונפקו בגרמניה – האחת, כפרסומת לאבקת כביסה והשניה כחלק מסדרה לילדים ללימוד אותיות האלף בית.

בולי נסיכויות המפרץ הפרסי

בין השנים 1964-1972 הנפיקו שמונה נסיכויות המפרץ הפרסי בולים בכמויות עצומות. הנסיכויות הן ראס אל-כיימה, מנמה, עג'מן, פוג'ירה, אום אל-קיוואין, שרג'ה, אבו דאבי

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

ודובאי. הבולים, ברובם, לא שימשו כלל למשלוח דואר וכללו מגוון רחב של נושאים כמו חלל, חיות ואומנות. כמו כן, כמעט כל בול יצא בכמה וריאציות ובמספר רב של גיליונות. המטרה של הנפקת אלפי בולים אלו הייתה אחת: רווח כספי מאספני בולים.

רוב אספני הבולים אינם אוספים בולים אלו ורוב הקטלוגים מתעלמים מהם. בין הקטלוגים הבודדים המקטלגים אותם מצוי קטלוג מישל מגרמניה. אני אישית אוסף בולים אלו המתארים קופים אך לא משקיע כסף ברכישתם, לא מציג אותם בתערוכות בולים ולא משלב אותם במאמרים שאני כותב. רצוי לא להציג בולים אלו בתערוכת בולים והאמת, אני גם לא רואה אספנים העושים כך.

ב-1972 התאחדו נסיכויות אלו, מלבד מנמה, ויצרו את "איחוד האמירויות הערביות". מאז מונפקים באיחוד זה בולים סבירים, בנושאים הקשורים להיסטוריה ולתרבות של הנסיכויות ובכמויות ובתעריפים המתאימים לצרכים דואריים.

בולים בלתי רשמיים בשם מדינות עצמאיות

לצערי, חלה בשנים האחרונות תופעה מכוערת ומדאיגה עליה כתבתי בהרחבה במאמרי "לא כל הנוצץ – בול" ("שבל", גיליון 68, ספטמבר 2007). זייפנים מנפיקים פריטים הנראים כבולי דואר לכל דבר הנושאים שמות מדינות אמיתיות ומשווקים אותם כבולים חוקיים. מספר רב של מדינות ורשויות דואר נפלו ונופלות קורבן למעשים אלו ולמרות כל המאמצים והמלחמה בזייפנים, התופעה רק הולכת ומעצימה. לרוב, המנפיקים רושמים שמות של מדינות מהעולם השלישי שממילא גם בוליהם החוקיים מונפקים על ידי סוכנים זרים, כמו: אנגולה, חוף השנהב, קונגו, בנין ואפילו הרשות הפלסטינאית. יש לשים לב להנפקות אלו, להיזהר מרכישתן ולהימנע מלהציג בתערוכות בולים.

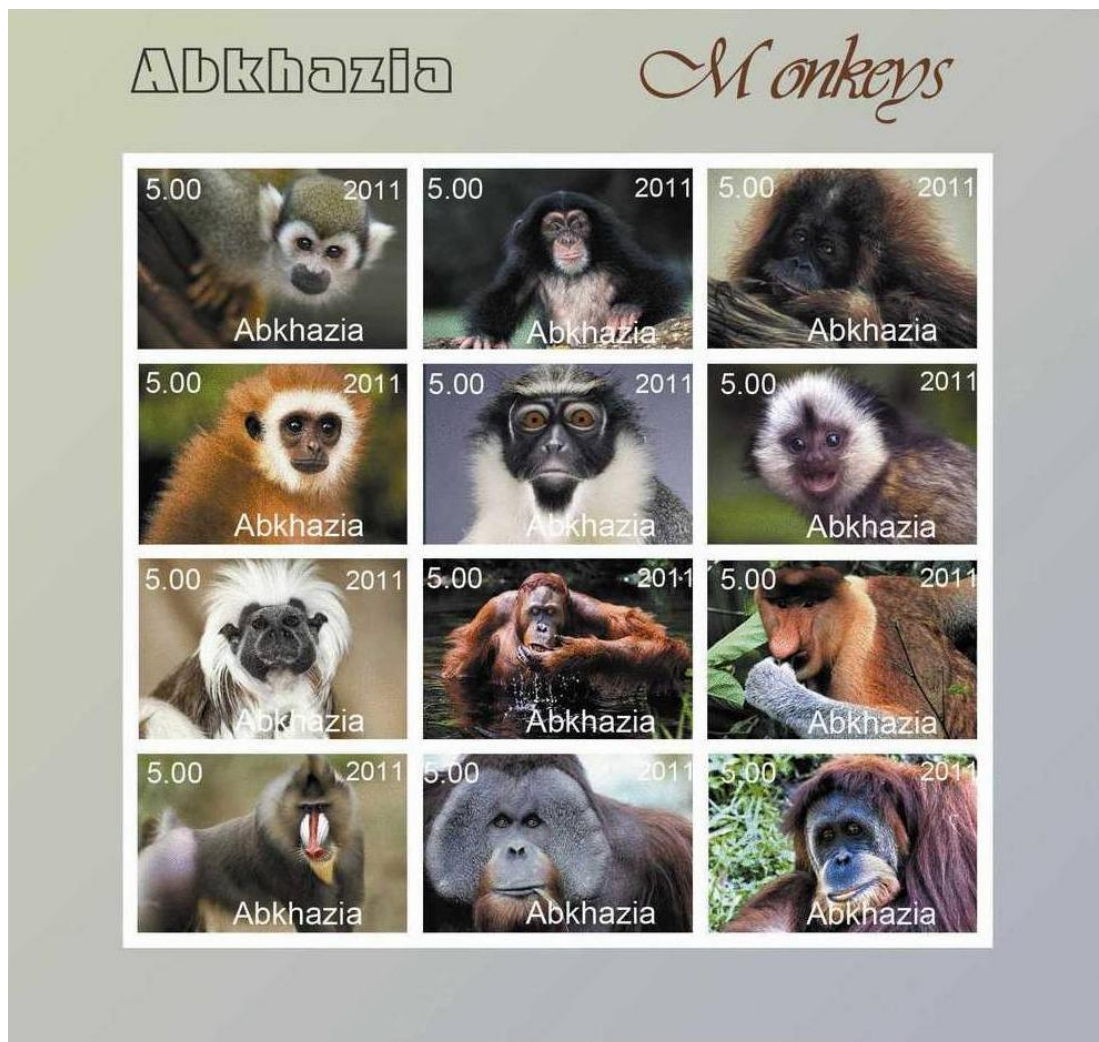
איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

בתמונה שבתחתית העמוד הקודם מוצגת גיליונית מחוף השנהב הנראית כפריט דוארי לכל דבר. גיליונית זו לא הונפקה על ידי דואר חוף השנהב, השימוש בשם המדינה נעשה ללא אישור השלטונות והגיליונית אינה אלא נייר חסר ערך לחלוטין.

בולים בשם טריטוריות לא עצמאיות

אם לא די בכך, זייפנים מנפיקים גם בולים בשם טריטוריות לא עצמאיות או טריטוריות דמיוניות שלא קיימות כלל. התופעה קיבלה תאוצה עם נפילת ברית המועצות. זייפנים החלו אז להנפיק תוויות דמויות בולים בשם טריטוריות לא עצמאיות הנמצאות תחת שלטון רוסי. בנוסף לכך, על הרבה בולים חוקיים מברית המועצות לשעבר הדפיסו הדפסי רכב עם שמות טריטוריות לא עצמאיות ובשלל נושאים. יש להיזהר מרכישת ניירות חסרי ערך אלה ולהימנע מלהציגם בתצוגות בולים. בתמונה, גיליון עם "בולי" קופים לכאורה מאבחזיה, שהוא זיוף גמור ולא הונפק מעולם על ידי רשות רשמית.

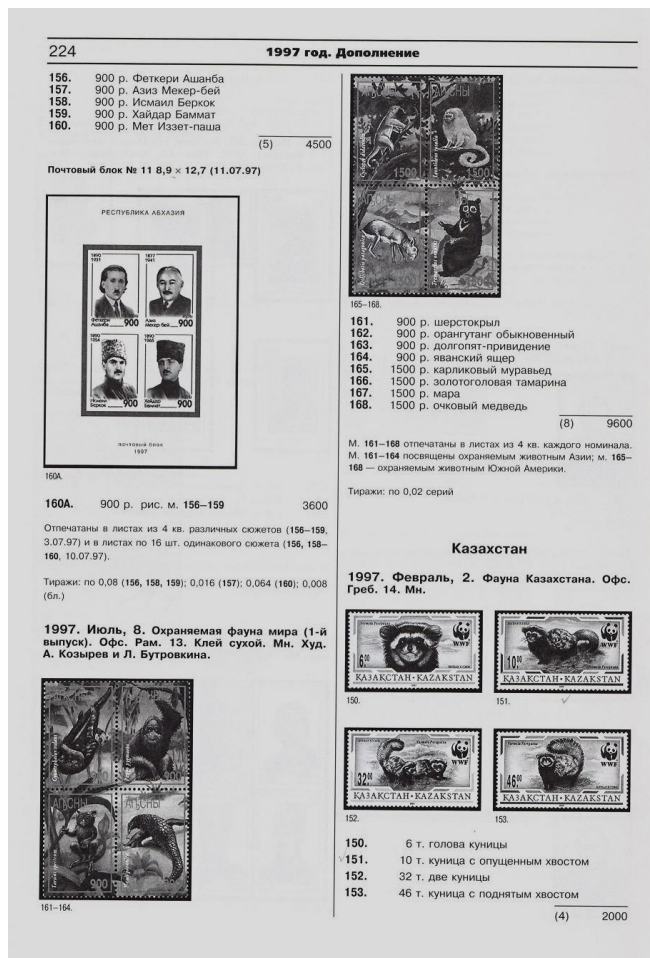

כאן המקום להעלות הסתייגות: לאחר שפרסמתי את מאמרי ב"שבל" הנוגע לזיופים שלעיל הפנה את תשומת ליבי חבר אספן, עולה מברית המועצות לשעבר, לקטלוג רוסי משנת 1997 בו מקוטלגים בולי חמש טריטוריות לא עצמאיות מתחומי ברית המועצות לשעבר: נח'יצ'באן, אבחזיה, דרום אוסטיה, נגורנו קרבר וטרנסניסטריה. על פי מחברי

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

עמוד לדוגמא מתוך הקטלוג

חשוב להדגיש כי פריטים אלו המצויים בספק הם המיעוט: ה"בולים" אשר הונפקו בשם טריטוריות אלו ואחרות הם, על פי רוב, ניירות חסרי ערך שהודפסו על ידי זייפנים בכדי להונות את קהל האספנים, כמו תמונת גיליון הקופים מאבחזיה שלעיל. רצוי מאוד לבדוק היטב כל בול שיש חשד לחוקיותו ולוודא שהנפקתו רשמית והוא מקוטלג בקטלוגים העולמיים.

ברצוני להודות ל**אלכס מישקיטבליט** על עזרתו הרבה בכתיבת הפסקה הנוגעת לבולי הטריטוריות הלא עצמאיות. לעיון נוסף:

В. А. Ляпин: Каталог почтовых марок стран СНГ и Прибалтики 1990-1997. Центрполиграф 1997.

ד"ר אלי מועלם אוסף בולים בנושאים קופים, מוצא האדם מיתולוגיה וכן את בולי לאוס. לתגובות: eli573@zahav.net.il

קיצור תולדות הכסף יוסי חרש

העיר פלטה (המילה הספרדית לכסף) היא במרכז האזור בו נתגלתה המתכת בבוליביה. לפנינו מכתב מפלטה משנת 1789 עם חותמת העיר. חותמת זו הייתה בשימוש בין השנים 1780 ל-1830, לערך. התעריף לעיר לימה שבפרו, מרחק של 256 ליגות (או 1,200 קילומטר) היה שלושה וחצי ריאל, כפי שמצוין על גבי המעטפה.

כסף היא מתכת רכה לבנה ומבריקה. הכסף מופיע בטבע בצורה טהורה, בסגסוגות עם זהב או מתכות אחרות, או כחלק ממינרלים. המינרלים הבולטים המכילים כסף הם הארגנטיט (תרכובת של כסף עם גופרית), הפירארגריט (תרכובת של כסף עם גופרית ואנטימון) והפרוסטיט (תרכובת של כסף עם גופרית וארסן). על פי רוב כסף מופק כתוצר לוואי של זיקוק נחושת, זהב עופרת או אבץ.

כסף טהור. סדרת הגהות צבעים של בול ממזרח גרמניה. הבול הסופי נראה בצד שמאל.

פרוסטיט

פירארגריט

ארגנטיט

כסף היא מתכת רכה וגמישה ביותר, הקשה אך במעט מזהב. באמצעות ליטוש ניתן להביא אותה לרמה גבוהה של ברק. בזכות ברק זה נחשבת הכסף למתכת יקרה, ונעשה בה שימוש נרחב בתכשיטים, חפצי נוי, כלי שולחן יקרים ובמטבעות.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

כסף מופיע לראשונה במקורות בספר בראשית פרק כ"ג, בהקשר לקניית מערת המכפלה:

יד ויען עפרון את-אברהם, לאמר לו. טו אדני שמעני, ארץ ארבע מאת שקל-כסף ביני ובינך מה-הוא;

כסף התגלה למין האנושי אחרי הזהב והנחושת, כארבעת אלפים שנה לפני הספירה, ואז נעשה בו שימוש בתכשיטים ובמטבעות. אולם שימוש נרחב יותר במתכת זו החל רק מאוחר יותר. מאחר ובטבע כסף מופיע בעיקר כחלק ממינרלים, היה צורך לפתח שיטות הולמות לכרייה והתכה. כאלפיים שנה לפני הספירה פותח התהליך שבו מתיכים עפרות, ומפרידים מתכות יקרות (שאינן מתחמצנות) כמו כסף וזהב ממתכות בסיסיות. המפורסמים שבמכרות של העולם העתיק היו באתיקה שביוון העתיקה. מכרות אלו פעלו בין השנים 500 לפני הספירה ל-100 לספירה.

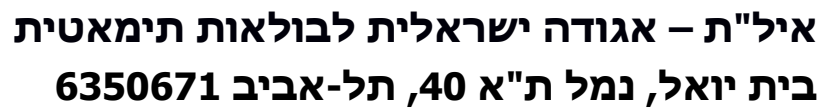

מטבע כסף מיוון העתיקה.

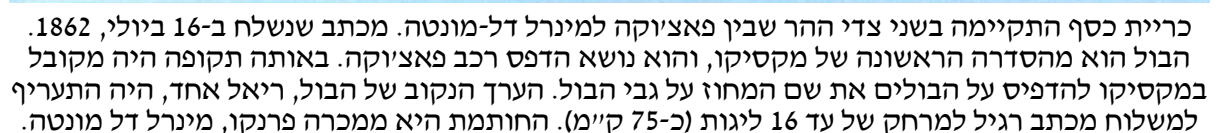

מכתב שנשלח מסיינט מארי על המכרות ב-19 בינואר 1831 (חותמת תאריך מסוג A. המספר 66 בחותמת המקום מתייחס לנפת הריין העליון – אחת משתי הנפות אליה היה חבל אלזס מחולק חותמת זו הייתה בשימוש בין השנים 1814 ל-1831, כך שלפנינו שימוש מאוחר מאוד בחותמת. התעריף 7 1/2 מצוין בכתב יד. מאז תחילת 1828 היה זה התעריף למשלוח דבר דואר בקבוצת המשקל השנייה למרחק של עד 40 ק"מ.

ספרד שלטה בשוק כריית הכסף במהלך האלף הראשון לספירה. בין השנים 750 ל-1200 לספירה התגלו מספר מקומות באירופה העשירים בכסף, ובהם מכרות רמלסברג בעיירה גוסלאר שבסקסוניה התחתונה, בעיירה פרייברג בסקסוניה ובסיינט מארי על המכרות בחבל אלזס שבצרפת. בשנת 1480 התגלה המכרה בסלה, שוודיה.

מכתב שנשלח מסלה לפאלון ב-29/8/1833 פטור מתשלום וחתום בחותמת העיירה סלה מסוג 1. חותמת זו הייתה בשימוש מסתיו 1830 ועד 1833. חותם השעווה, החותם את המכתב בצידו האחורי, נושא את סמל העיירה. כפי שניתן לראות בצילום המוגדל, סמל זה מכיל זוג פטישי כרייה צלובים, וחצי ירח – סמל המתכת כסף. ההרים הבוערים ברקע מסמלים את ראשית הכרייה.

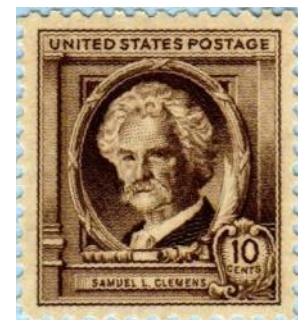
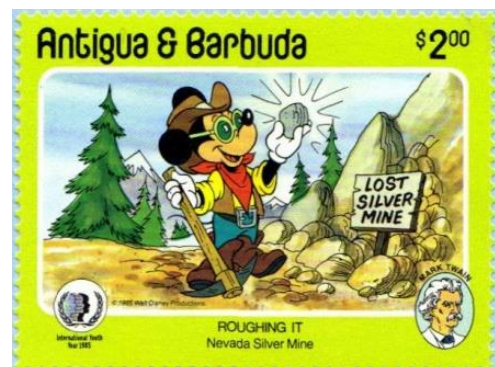

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

מחפשי הזהב עברו מקליפורניה לנוואדה לאחר שנתגלו בה מרבצי כסף. מעטפה שנשלחה מעיירה בנוואדה בשם גולד היל, הנמצאת בלב אזור המכרות. הבולים מוחתמים בחותמת קישוטית (fancy cancel) בצורת מפגש דרכים.

כאשר מוצו המכרות באירופה עבר המוקד של כריית הכסף ליבשת אמריקה – העולם החדש. אותו גילה **כריסטופר קולומבוס** בשנת 1492. בין השנים 1500 ל-1800 תרמו המכרות במקסיקו, בוליביה ופרו למעלה מ-85% מתפוקת הכסף העולמית. בפרט ראוי לציין את מכרות הכסף בפאצ'וקה ובריאלי דה-מונטה במקסיקו, והקורא מוזמן לעיין במאמר שהוקדש לאזור זה ופורסם בגיליון מספר 96 של נושאן. בשנת 1858 התגלו מרבצי כסף גם בקומסטוק לוד שבמדינת נוואדה שבארצות הברית, והאזור כולו הפך לאחד ממרכזי הכרייה בעולם. בין האנשים שניסו להתעשר בכריית כסף בקומסטוק לוד היה גם **סמיואל קלמנס**, המוכר יותר בשם העט שלו, **מארק טוויין**. חוויותיו מתקופה זו שימשו בסיס לספרו roughing it, שיצא לאור בשנת 1872 (בעברית הוא הופיע תחת השם "חלום מוזר וציורים אחרים").

כריית כסף נעשית הן במכרות פתוחים והן במכרות סגורים, תת קרקעיים. כבר הזכרנו כי כסף מופיע בטבע, על פי רוב, כחלק ממינרלים ועל כן יש צורך לבודד אותו בתהליך כימי. בשלב הראשון תחילה כותשים את תוצרי הכרייה עד קבלת אבקה דקה. עתה מנצלים את העובדה שכמעט כל המינרלים המכילים כסף מכילים גם גופרית, ועל כן צפים. בעזרת תהליך ציפה ניתן להפריד את החלקים הכוללים כסף משאר תוצרי הכרייה, ובכך להעלות את ריכוז הכסף עד לפי 40 ביחס לאבקה הראשונית.

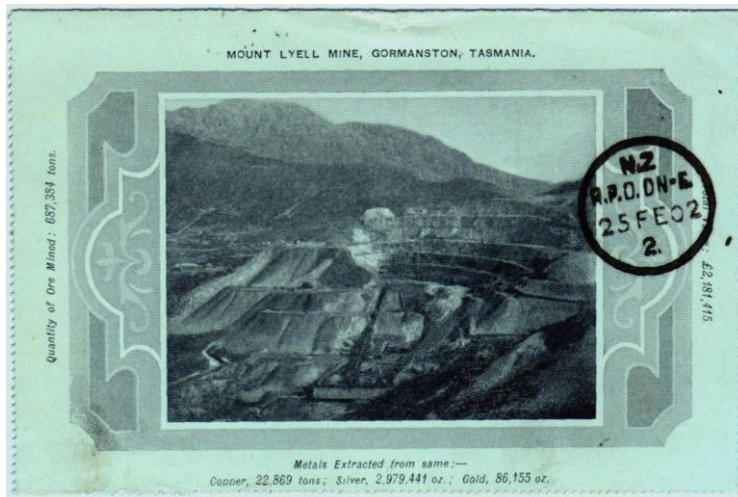

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

כריית כסף במכרה תת קרקעי בבוליביה. **מימין**: הגהת מטבעת בצבע שחור. מספר המטבעת מופיע בצד שמאל למעלה, ואילו מספר גליל ההדפסה בצד ימין למעלה. המספר המופיע למטה הוא מספר ההגהה. **באמצע**: הגהת גלופה בצבע ההדפסה ממטבעת מספר 17037. **משמאל**: הבול בצורתו הסופית.

כריית כסף במכרה פתוח בהר לייל, בטסמניה, אוסטרליה. למעלה: הצד הקדמי של דבר הבולים (חלקי), עם חותמת המשלוח. למטה: צדו האחורי של דבר בולים, עם התמונה התימאטית. חותמת ההגעה של דנידין, ניו זילנד, הנראית מאחור היא מסניף דואר נייד שפעל ברכבת תוך כדי נסיעתה. פעולת סניף הדואר ברכבת הבטיחה הגעה מהירה של הדואר. בחותמת ניתן לראות גם את מספר הרכבת, לתשומת לב אספני הרכבות. קשה להשיג את דבר הבולים הזה כשהוא משומש דוארית, והשימוש בסניף דואר ברכבת הופך אותו לנדיר ממש.

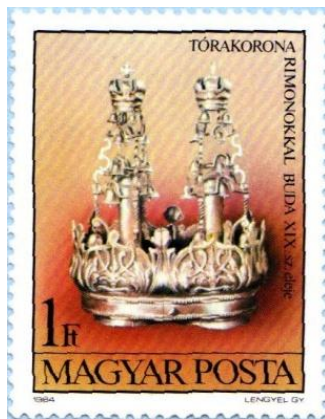
מתוחכמות יותר, המנצלות את התכונות החשמליות של התרכובות השונות.

בזאת לא תמה המלאכה: עדיין צריך להפיק כסף טהור מהאבקה שבידינו. במהלך המאה ה-16, כאשר מוקד הכרייה היה בדרום אמריקה, נעשה שימוש בתהליך אותו פיתחו הספרדים אשר נקרא תהליך פטיו. בתהליך זה מערבבים את האבקה עם מלח, נחושת וכספית. הערבוב מושג באמצעות קשירת פרדות לעמוד המרכזי בפטיו (ומכאן גם שמו של התהליך). הפרדות צועדות במעגל דרך התערובת, וכך מתקבלת תערובת הומוגנית. הכסף שבמינרלים נקשר בהדרגה לכספית, ועתה כל שנותר הוא לאסוף את הכספית ולהפריד ממנה את הכסף בתהליך צריפה. תהליך פטיו שלט בכיפה במשך כ-300 שנה, ורק במאה ה-19 החלו להשתמש בשיטות

כסף, אפילו עבר הקשחה באמצעות חיטוי, הוא מתכת רכה, המועדת לפורענות כגון שריטות. כדי להשיג רמה גבוהה יותר של קשיות נהוג להוסיף לכסף מתכות אחרות, כך שתתקבל סגסוגת קשיחה דיה, תוך שמירה על הברק המקורי של הכסף. הסגסוגת הידועה ביותר והיוקרתית ביותר היא **כסף סטרלינג**, המכילה 92.5% כסף ו-7.5% נחושת. נהוג גם לצפות תכשיטים העשויים מכסף סטרלינג בשכבה דקה של כסף טהור (בריכוז של 99.9%), כדי להעניק לפריט גימור מבריק במיוחד. כלים ותכשיטים העשויים

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

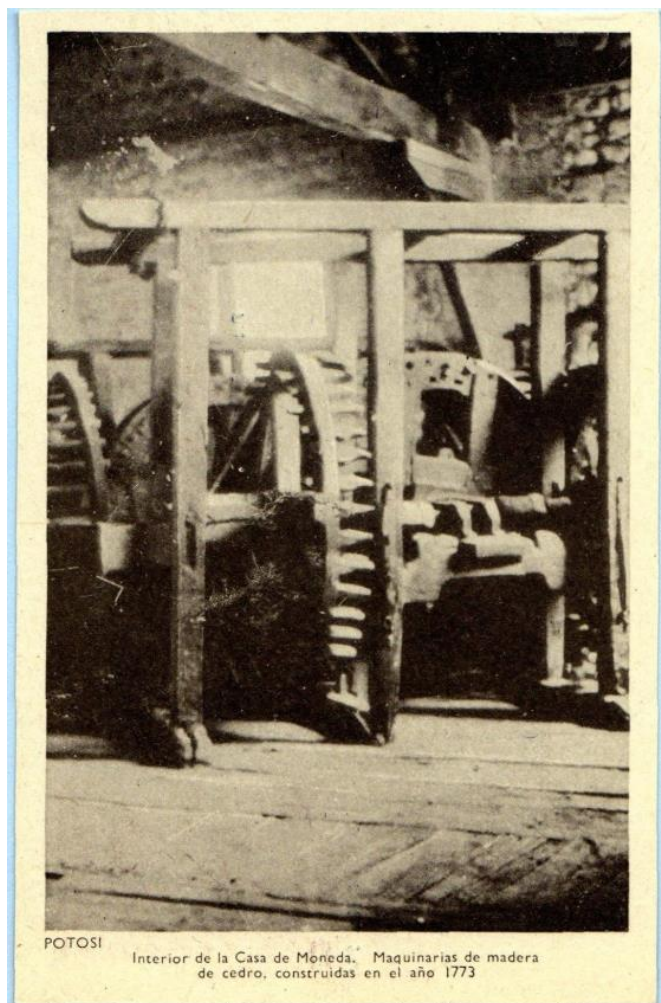

כתר תורה מכסף

תכשיט מכסף

כסף סטרלינג מסומנים בתו צורפים (hallmark) מיוחד. באנגליה תו צורפים זה מראה אריה פוסע, ובישראל – רימון כסף. רוב התכשיטים העשויים כסף אינם ברמת טוהר כה גבוהה. על פי רוב הם מכילים בין 10 ל-15 אחוז נחושת. במטבעות מקובל להשתמש ביחס של 90% כסף מול 10% נחושת.

מטבעה מכנית ליצור מטבעות כסף משנת 1733. דבר בולים מבוליביה שהודפס ב-1943, והוכנס לשימוש שנתיים מאוחר יותר. כפי שניתן לראות בצילום הצד האחורי, התעריף המקורי היה 4 בוליביאנו. הדפס הרכב מצביע על תוספת תשלום של 2.5 בוליביאנו, שהתאימה את דבר הבולים למשלוח לחו"ל.

אחד השימושים הנפוצים כיום לכסף הוא במגעים חשמליים ובקווי הולכה, משום שכסף היא המתכת בעלת המוליכות החשמלית הגבוהה ביותר. שימוש נרחב בכסף קיים גם בתחום המראות האיקטיות, בשל הברק המתכתי הטבעי שלה, ובזכות היותה קלה לליטוש ברמה גבוהה. כסף גם משמש כדף בתגובות כימיות. תרכובות שונות שלו משמשות בתעשיית סרטי הצילום (ככל שתעשייה זו עדיין קיימת), בעוד שתרכובות אחרות משמשות בחומרי חיטוי.

שני צידיו של בול הנושא ראשי תיבות מנוקבבים KLD של חברת קודאק.

יוסי חרש, גיאולוג במקצועו, אוסף בולים בנושא המינרלים. התצוגה שלו זכתה במדליית זהב ברמה הבינלאומית. כתובתו לתגובות: j_charrach@yahoo.com